

LBRIS

We know
books

Adrian ALDEA

Oameni și bisturie

Prefață de Valeriu STANCU

**Editura Junimea
Iași
2025**

CUPRINS

Romanul pătimirii unui neam	5
PARTEA ÎNTÂI. TINEREȚEA CHIRURGULUI.....	13
PARTEA A DOUA. COȘMARUL.....	289

LBRIS

We know
books

PARTEA ÎNTÂI

TINEREȚEA CHIRURGULUI

- Ne-am cam grăbit, constată Andrei Barbu, privind ceasul de pe fațada gării.

- Ți-am spus că am plecat prea devreme, dar nu mai aveai stare să rămâi la cămin, zise Petrică, alias nea Pică, așa cum îl porecliseră colegii încă din primul an de facultate.

Trânti, pe o bancă de pe peronul liniei întâi, o valiză mare de carton cu colțurile roase, asigurată peste burta ce sta să plesnească cu două curele prăpădite, una fostă neagră, alta fostă maron. Îl urmă Andrei, care sufla din greu; zvârli și el pe aceeași bancă o valiză ceva mai mică, dar nu mai puțin elegantă.

- Colega, acum, în sfârșit, mi-am dat seama cât amar de știință poa' să intre într-un cap de doctor, gâfâi el, privind spre cele două geamantane. Abia am putut căra pietrele astea de moară, dar să mai bagi într-o biată țeastă de om toată știința înghesuită prin cărțile dinăuntru!

Își luă apoi mutra aia a lui haioasă, trecând la rezezeală mâna prin chica de păr tunsă „creastă de cocoș” și continuă:

- Noroc de mine, că le-am citit din două în două, nu ca eminenții anului, care le-au ronțăit foaie cu foaie! Răsuflă pe urmă adânc și privi la Andrei cu un aer de reproș. Păi, nu?

Soarele, neobișnuit de fierbinte pentru acest sfârșit de septembrie, potopise cu valuri de căldură peronul prăfuit, care duhnea a motorină și a cărbune ars. Pe o bancă soioasă și cam schilodită, doi țărani, soț și soție, picoteau rezemați unul de altul, în așteptarea vreunui tren, iar lângă ei câțiva copii se hârjoneau chicotind.

- Treaba rămâne stabilită, măi Andrei! Măcar o dată la două luni ne scriem câte-o carte poștală, ca să știm unul de celălalt.

Își șterse fruntea de sudoare, cu o batistă roșie în carouri, pe care apoi o îndesă în buzunarul pantalonilor de doc maron.

- Nici discuție, nea Pică!, hotărî Andrei, așezându-se cu oarecare reținere lângă valize.

Prin fața lor tocmai trecea o locomotivă neagră și umflată, alunecând greoaie.

Privindu-se cu un soi de nostalgie și resemnare, cei doi nu-și mai spuneau nimic, dar știau că despărțirea lor se va produce inevitabil, în mai puțin de o oră. Niciunui nu-i venea să creadă că, de-acum, se vor vedea doar cu cine știe ce ocazie. Toți anii – șase, bătuți pe muchie – fuseseră nedespărțiți, la cursuri, cantină, bibliotecă, reuniuni studențești, în excursii și-ntr-o mie și una de năzbâții, care aveau să-i lege prin mii de fire nevăzute. Priveau în depărtare, dar fără să vadă; pe dinaintea ochilor li se derulau imagini vechi, parcă demult trăite...

Andrei nu-și mai amintea cum se strecurase Pică în impenetrabila *echipă a tociarilor*. Chiar din primele zile ale anului unu, între cei patru se legase o prietenie la cataramă. Erau văzuți împreună în aproape toate ocaziile. Toți, băieți studiosi, se aflau într-un fel de competiție care, pe parcursul anilor, nu dusesese la invidie sau ranchiună, așa cum se întâmplă adeseori. Rămăseseră aceiași buni camarazi, nici unul nu ezita să sară în ajutorul celuilalt, când se afla la ananghie. Se bucurau simplu, sărbătorind împreună succesul fiecăruia în parte la examene, cu o halbă de bere în grădina Copou. În primii ani de facultate învățaseră pe aceleași caiete și fascicule litografiate, flenduroase ca vai de mama lor din cauza zelului proprietarilor. Cursurile acelea, chiar așa, vărzuite și fără coperti, treceau din mână în mână: aveau căutare printre studenți, fiindcă tratatele de chirurgie și anatomie erau pe-atunci rarități; în plus, costau o avere.

Nea Pică – Petrică Năsturescu – fusese admis în grupul lor de studenți („toclari” – cum îi numeau unii colegi, nu fără invidie în glas). El își făcuse cunoscută chiar de la începutul prieteniei lor, *concepția despre lume și viață*.

- Fratelo, în ce mă privește, nu am veleități de savant. Mai întâi vreau să-mi trăiesc viața! Pe urmă om vedea. Cât îmi trebuie mie să-i tratez pe turcaleții de-acasă, din Medgidia, am să

știu și asta e de-ajuns. Prea multă învățătură strică până la urmă capul!

Îl îndrăgiseră cu toții pentru firea lui prietenoasă și deschisă, pentru felul lui de a fi săritor, ori de câte ori un coleg era la înghesuială. Pe mulți îi împrumutase cu bani, destui uitaseră să-i mai returneze, dar nea Pică era imperturbabil; nimic nu-l scotea din sărite, nici chiar răutatea altora, care, fiind ceva de la sine înțeles, ține de imperfecțiunea firii umane, privea totul cu un zâmbet de înțelegere și resemnare. Avea filosofia celui plecat de la țară: „Așa-s oamenii, dom'le!”.

Ca orice student care se respectă, Pică avea în fiecare toamnă de dat câte-o *boabă*. Altfel nu simți că ești student, decretase el. Mai albastră fusese situația anului ăsta. La sfârșitul primului semestru al anului șase se văzuse doctor și pusese cartea în cui. Scorul lui, după examenele din vară, era îngrijorător: trei pe toamnă (și tot boabe grele, în frunte cu ginecologia), plus lucrarea de diplomă, la care nu scrisese nici un rând. Degeaba intraseră în panică tocilarii, prietenii lui nedespărțiți, și căzuseră cu răul pe capul lui: Nea Pică, pun-te cu burta pe carte, că dai de dracu și rămâi repetent în premieră mondială, îl speriau ei. Rămăsese calm și, cu optimismul lui incorrigibil, brava: Vezi de treabă, fratele! În anul șase n-a rămas nimeni repetent! Ș-apoi, n-ați auzit și voi, ca orice om, vorba aia românească? La barza chioară îi face Dumnezeu cuib!

Minunea se împlinise, nea Pică sărise și hopurile alea...

- Măi Andrei, parcă nu-mi vine să cred că am terminat și că suntem doctori, îl trezi Pică din reverie, apucându-l strâns de braț.

Acum șase ani, când se cunoscuseră, aveau cu toți șaispe-șapteșpe ani, erau niște copii; amintindu-și, clătină din cap:

- Știi cum ne băteam cu pernele la cămin, până seara, târziu? Mamăăă, ce cafteală i-ai tras lui Gili, când ți-a pus poștă la picioare! N-aș putea zice că aveam prea multă minte la ora aia.

Pe lângă ei treceau călători cu sacoșe și geamantane. Venea grăbit și un impiegat țanțoș, mititel și mustăcios, cu chipul roșu și paleta sub braț. Se umpluse peronul de lume.

- Au început să apară și de-ai noștri, remarcă Pică. Uită-te la Toni Vasiliu, cum trage de valizele lui, sunt mai barosane decât ale tale!

- Trebuia să-ți angajezi un halterofil, doctore, îi zise Andrei noului venit, când acesta se apropie de ei. Eu, dacă nu-l aveam pe nen-tu Pică, nu prea mă descurcam.

- Mâine o să anunț în holul clinicii că internul Petrică Năsturescu este în convalescență, fonfăi Toni, în urma luptelor purtate cu munții de știință ai ilustrului său coleg, doctor Andrei Barbu... care i-a pus fizicul la grea încercare.

- Uite-i pe Didi și pe Ghiță! E și Vică!, exclamă neaică.

- Salve, colega!, li se adresă Vică, de departe. Te pomenești că ați venit cu noaptea-n cap, de frică să nu pierdeți trenul. Văd că l-ați luat și pe don' doctor Pică să vă susțină moralul.

Își strânseseră mâinile și, ca din întâmplare, priviră spre dealurile învăluite în aburul după-amiezii calde de toamnă; tăcerea își făcuse deja loc între ei; îi apăsa. Erau puși într-o situație nouă, nu știau cum să-i facă față. Bucuria succesului, firească după absolvirea facultății, se pierdea în sufletul lor, acoperită de nostalgia, de regretul tainic că perioada cea mai frumoasă a vieții ținea dintr-o dată de timpul trecut.

- Hai noroc, stimabililor! N-a tras încă trenul la peron?, îi deșteptă din visare și muțenie Mitică Ionescu, zis Lozincă, tot coleg de an, dar mai pe la treizeci de primăveri.

- Ce faci, mă Lozincă? Tot cu trenul ăsta pleci? Parcă mergeai spre Fălticeni?, îl luă în primire Didi Lungu.

- Ai uitat, iubitele, că sunt proaspăt însurat la Focșani? Mă duc să dau piept cu familia consoartei. Iar dumnealor, replică Mitică pe același ton grav, bine cunoscut din ședințele studențești, vor avea de dat piept cu doctorul! De-abia aștept!

Dinspre Nicolina, venea domol un tren, care - era acceleratul lor - se opri, scrâșnind din toate încheieturile. Se stârni îmbulzeală. Oamenii luară cu asalt scările, culoarele. Reușiră, cu greu, să ocupe două compartimente alăturate, ticsite cu valize și bagaje, de nu puteau mișca un picior. Cei din vagon se îngrămădiră la ferestre.

- Trimite-mi cărțile pe care... ȋpa careva, jos, pe peron.

- Nu uita să treci pe la rectorat, să iei diploma! se-auzea altul.

- Te aștept la cinci...

Apoi, un șuierat scurt al locomotivei; un șuierat care, pentru ei, însemna atât de mult! Eh, studenția se încheiase; de mâine începeau o nouă viață.

Trenul se urni din loc. Treziți parcă la realitate, doctorii începură, cu toții, să se agite. Strigau, dădeau din mâini, prin ferestre, fiecare încerca să se facă auzit, dar nimeni nu mai pricepea nimic. În ochii unora străluceau lacrimi, alții simulau o veselie searbădă, care nu era a lor.

- Salve, bătrâne!

- Te sărut!

- Ai grijă de...

- Nu uita de Nicu, mă!

- Drum bun!

Și, pe când gara rămânea în urmă, prin geamuri se derulau, tot mai grăbite, ultimele imagini ale orașului de care se vor lega de acum clipele frumoase ale tinereții: turlele Mitropoliei și ale Palatului, biserica Frumoasei și Cetățuia...

Primul sparse tăcerea Vică Agopian:

- Nu știu ce-a fost în sufletul vostru când ați auzit fluierul locomotivei, dar eu am simțit că s-a rupt ceva în mine. Până azi depindeam de alții, material și, în bună parte, chiar spiritual. Cordonul ombilical a fost tăiat... De mâine vom fi ca vrăbioii care au sărit din cuib și au pornit în primul lor zbor.

Vică Agopian, băiat sensibil și foarte instruit, era prototipul sufletistului, care-și exteriorizează fără economie sentimentele. Fața lui trăda acum emoția adâncă a celui care este gata să izbucnească în lacrimi.

Sângele oriental, fără îndoială, gândea Andrei despre el, nevenindu-i să recunoască faptul că și sufletul lui era prins sub vâlul amărui al mâhnirii. Pe fețele celorlalți se citea limpede cam aceeași stare de spirit, împletită cu dorința de a depăși slăbiciunea momentului.